

شناسایی عوامل مهم مؤثر بر تأخیر در اجرای پروژه های عمرانی استان سمنان

محمد مهدی ذوالفقاری^۱، سیف ا... همتی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مدیریت اجرایی دانشگاه پیام نور مرکز گرمسار

۲- عضو هیئت علمی و عضو گروه پژوهشی مصالح نوین دانشکده مهندسی عمران دانشگاه سمنان

shemati@semnan.ac.ir

mm.zolfaghari@live.com

خلاصه

باتوجه به این که پروژه های عمرانی در نظام اقتصادی و بودجه بندی کشور از اهمیت بالایی برخوردار است، سالانه حجم زیادی از اعتبارات کشور صرف احداث و یا تکمیل پروژه های عمرانی می گردد. با این وجود، تأخیر در پروژه های عمرانی ملی یکی از متداول ترین مسائل و مشکلات در اجرای این گونه پروژه ها است. به همین دلیل شناسایی و تحلیل علل تأخیر امری ضروری به نظر می رسد. در این مقاله با مطالعه و بررسی و نظر سنجی از کارشناسان، مدیران و پیمانکاران دست اندر کار در اجرای پروژه های عمرانی و تحلیل پاسخ ها سعی شده است عوامل مهم مؤثر در تأخیر در اجرای پروژه های عمرانی شناسایی شده تا از نتایج آن در روند برنامه ریزی و بودجه ریزی پروژه ها و دستگاه های اجرایی استفاده گردد. یافته ها حاکی از آن است ضعف سیستم اجرایی و برنامه ریزی کشور، نحوه و میزان تخصیص اعتبار، ضعف دستگاه های اجرایی در برنامه ریزی و اجرا و کنترل پروژه های عمرانی، تحصیلات و تخصص مدیر دستگاه اجرایی و کمبود پیمانکاران و نیروی انسانی مجرب از عوامل مهم مؤثر بر تأخیر در اجرای پروژه های عمرانی دولتی استان سمنان می باشند. امید است نتایج به دست آمده در برطرف کردن موانع موجود و سرعت بخشیدن به اجرا و بهره برداری از پروژه های عمرانی و به حداکثر رساندن بهره وری و صرفه جویی در منابع مالی و انسانی مفید واقع شود.

کلمات کلیدی: پروژه عمرانی، دستگاه اجرایی، تخصیص اعتبار، برنامه ریزی، پیمانکار

۱. مقدمه

تأخیر، عمل یا رویدادی است که برنامه زمانبندی یک قرارداد را طولانی تر می کند. مدت اجرای یک طرح عمرانی در میزان سرمایه گذاری و بازدهی سرمایه مصرف شده در آن طرح اثر مستقیم دارد. با افزایش مدت اجرای طرح های عمرانی، سرمایه زیادی اعم از اعتبارات عمرانی، نیروی انسانی متخصص و ماهر و ماشین آلات و تجهیزات و... در پروژه بلوکه شده و در نتیجه نسبت ارزش کارهای به بهره برداری رسیده و کارهای در دست اجرا کاهش می یابد.

پروژه های عمرانی در زمان ساخت تورم زایی دارند زیرا ضمن افزایش هزینه های جانبی از سرمایه درگیر استفاده ای نمی گردد و چون به بهره برداری می رسند حالت تورم زدایی دارند زیرا از سرمایه به کار رفته استفاده مورد نظر بعمل می آید. پس هرچه زمان ساخت کوتاه تر شود تأثیر تورم زایی کاهش می یابد.

هرگونه تأخیر در اجرای برنامه های توسعه و عدم بهره برداری از پروژه های عمرانی دقیقاً مصداق "اتلاف منابع" است و مهمترین منبع ملی که در این راستا از دست می رود، عامل "زمان" است که در دنیای پرشتاب امروز با ارزش ترین سرمایه ملت ها است. تنها تهیه و انتشار گزارش های سالانه درباره میزان و علل تأخیرها کافی نیست و نظارت و بازرسی و مدیریت پروژه های عمرانی هنگامی به معنای واقعی خود نزدیک خواهد شد که راه های جلوگیری از تکرار تأخیرها نیز جستجو شود و برای بهینه کردن کارکرد عوامل مؤثر در اجرای پروژه ها اقدام لازم بعمل آید.